

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' קפו

ערב שבת קודש פ' תרומה, ה' אדר ה'תשע"ז

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', יחיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ושש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וק"י"ד שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"י"ר

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שמואל פסח הלוי שי' שגלוב
ליום הולדתו החמישי, ביום ה' אדר ה'תשע"ז

החייל ב"צבאות השם" שניאור זלמן הלוי שי' שגלוב
ליום הולדתו השישי, יום הבהיר - ט' אדר ה'תשע"ז

ולזכות אחיהם

חיילי "צבאות השם" אברהם יהודה הלוי ויצחק אלחנן הלוי שיחיו שגלוב

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' יהושע יעקב דוד הלוי וזוגתו מרת רחל שיחיו שגלוב

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת ח' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי הירש ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3

דבר מלכות

מהו "איש יהודי" / קטעים משיחת פורים התשל"א

9

זמן הגאולה

הנחמה שעמדה לישראל במצרים לנגד עיניהם / פרשת השבוע באור הגאולה

12

ניצוצות של משיח

מוחם שמו, וגם מענדל / לקט פתגמים וקטעים קצרים בעניני גאולה ומשיח

13

המעשה הוא העיקר

להיות עשיר בפועל / הוראות למעשה בפועל

14

כתב-יד-קודש

ביאור מעלתו של יום ז' אדר / מענה ב"ק אד"ש מה"ם לשאלות המיניחים בשיחת ע"פ תצוה התשמ"ה

ב"ה. נחבאר בהשיחה בענין "כדאי הלידה שתכפר על המיתה" (מגילה יג, ב ופרש"י שם), דלכאורה הרי כתיב (קהלת ז, א) "ויום המות מיום הולדו" (כי בעת שנולד א"א לידע אם יהי' צדיק או כו' ובפרט שכל חדרכים בחזקת סכנה, משא"כ ביום מותו הרי ראו כבר אה עבודתו במשך כל ימי חייו), ונחבאר בזה, דבמשח שאני, אִמְכִּיּוֹן שֶכְשֹׁנְלֵךְ ראו כבר שנחמלא הבית כולו אורה. ומכיון שענין זה (דנחמלא הבית אורה) הי' דוקא בעה לידתו - לכן, יום לידתו דמשה הוא נעלה יותר (בענין זה) מיום הסתלקותו. ולכן כדאי הלידה שתכפר על מיתתו.

לא תפסנו: דכל הביאור שבהשיחה (הן הקושיא והן התירוץ) הוא בנוגע המעלה שכיום ההסתלקות (המבואר באגה"ק סימן ז"ך ובכ"מ). שבכל הצדיקים - המעלה דיום ההסתלקות היא נעלית יותר מהמעלה דיום ההולדת (מכיון שבעת הלידה א"א לידע עדיין אם יהי' צדיק), משא"כ במשה - המעלה דיום לידתו היא (בענין אחד) נעלית יותר. אבל: הרי שפחתו של הפן הרי היחה מצד החסרון שבמיתה משה (דמכיון שבהודש זה נסתלק משה מישראל לכן חשב שהוא חודש דהיפך הוכוח לישראל), ופירוש "כדאי הלידה שתכפר על המיתה" הוא - דהגם שענין מיתה משה הו"ע בלתי רצוני (שלא כן צריך לבפרה), מ"מ, המעלה שנחדשה בעה לידתו היא גדולה כ"כ עד (אשר לא רק שלא נעשה בה חלישות ע"י מיתתו, אלא אדרבה, שהמעלה דלידתו היא עד כדי כך) שהיא מכפרת על הענין הבלתי רצוני שבמיתתו (ועד כדי כך שהכפרה היא באופן דאחפכא).

וא"כ: הרי מה שצריך לכאורה ביאור בהגמרא הוא - היאך הלידה מכפרת על הענין הבלתי רצוני שבמיתתו (אף שבהשקפה ראשונה הואליפך, שהמיתה מבטלת את הלידה ולא שהלידה מבטלת את המיתה), ואילו בהשיחה דובר על ענין אחר לבטרי (איך שהמעלה דלידתו היא נעלית (בפרט אחד) המעלה דהסתלקותו), דלכאורה מה זה שייך לענין "שתכפר על המיתה"?

ועד הנחות בלה"ק

אמת של הן (בענין זה) ואינם נעלים - היום לעלה דצדק יום אבנין
 והגאולה היום היום מה יום גמלי יום הרכה - דגמלי אביון
 ודבר זה היום דלילי חזון צוה היום גמלי אביון ודבר זה היום
 ואין גמלי היום חזון חזון - אמת נראה

עידוד ל' ענינים יחזיק אהם יבטיח! אמן גמלי אביון (מהר"ל אביון)
 אמת של הן על גמלי אביון ודבר זה היום גמלי אביון ודבר זה היום
 דבר זה היום גמלי אביון ודבר זה היום גמלי אביון ודבר זה היום
 דבר זה היום גמלי אביון ודבר זה היום גמלי אביון ודבר זה היום

ביאור מעלתו של יום ז' אדר

בקשר עם יום ההולדת וההסתלקות דמשה רבינו ע"ה – ז' אדר שחל במוצש"ק זה, הננו מביאים בזה צילום מיוחד ממענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לשאלת המניחים בשיחת ש"פ תצוה ה'תשמ"ה, בענין העילוי של יום זה (הקטע שבצילום נדפס בהתוועדויות תשמ"ה ח"ג ע' 7-1338 וראה שם בשוה"ג)

פענוח מענה כ"ק אד"ש מה"מ בכתי"ק:

שמחתו של המן (הזקוקה לביטול ולאתהפכא) – הוא שעלה בגורל יום מסויים והשקו"ט היא האם זה יום זכאי או הפכו – בנוגע להיום ובזה הבי' דגילוי האור עושה היום זכאי וכו', והענין דלהיפך בהיום נתכפר ואין נשאר ושם בהיום ואדרבא – שלימות כפרה. [והוסיף כ"ק אד"ש מה"מ בסוף הדף:]

ערבוב ב' ענינים יחד אף שהם הפכים! אף ששניהם נדבר, אבל בנפרד! שמחתו של המן על החסרון המבהיל שביום המות – ומש"נ בקהלת ובאגה"ק על העילוי (גם דמרע"ה) המבהיל שביום המות דפועל ישועות. וע"י הערבוב במילא לא תפסו הקלאץ קושיא: ע"פ משנ"ת באגה"ק – דוקא היותו יום המות דמרע"ה הי' צריך לפעול נס פורים

מהו "איש יהודי"

המגילה מספרת בתחילה ש"איש יהודי הי'", אחד שהי' אחראי וממונה להמשיך את ה"יהודי" בעולם לכל יהודי בפרט, עי"ז ש"עומד בין ה' וביניכם" • כשם שאומרים על עבד "מה שקנה עבד קנה רבו", היינו שמלכתחילה "קנה רבו" מכיון שהעבד אינו מציאות בפ"ע כלל - עד"ז משה רבינו: ישנה מציאות, ומציאות גדולה ביותר, עד כדי כך ש"קיבל תורה מסיני וכו'", אבל מהי כל המציאות שלו - שהוא עבד ה', וכמילא הוא מציאות ה'! • קטעים משיחת פורים ה'תשל"א - בלתי מוגה תרגום חפשי ללה"ק - בעריכת מערכת "יחי המלך", ע"פ סרט ההקלטה*

א. הסיפור ד"ימי הפורים האלה"1 הרי בא לידי ביטוי במגילת אסתר, ושם גם נכתב שימי הפורים צריכים להיות באופן ד"לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם"1, כולל גם שענינם של "ימי הפורים" נשאר הוראה לכל ימות השנה, והוראה לכל דור ודור ובכל מקום ומקום.

התחלת הענין של "יהודים" במגילה הוא – "איש יהודי הי' בשושן הבירה"2; ותורה שבעל-פה מפרשת3 – שאין הכוונה כאן4 ב"יהודי" לשבט מסויים מישראל, אלא שכל יהודי נקרא בשם "יהודי", מכיון שכל יהודי כופר בעבודה-זרה, ואינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלוקות.

(* השיחה מובאת בעמדתו ערב ז' אדר (יום ההולדת וההסתלקות של משה רבינו ע"ה) ובקשר לקונטרס פורים קטן ה'תשנ"ב ע"י כ"ק אד"ש מה"מ, אשר נקודות המבוארות בשיחה זו קשורות להמבואר בהמאמר בענין "ואתה תצוה כו". המו"ל.

- 1) אסתר ט, כח.
- 2) שם ב, ה.
- 3) ראה מגילה יג, רע"א.
- 4) לדיעה אחת.

וענין זה בכל יהודי נמשך ומתחיל מכך ש"איש יהודי הי'" – וכהפירוש בזה5 שזהו מלשון "איש – בעל הבית", בדוגמת הלשון "איש הר הבית"6, שפירושו הממונה על הר הבית, ובדוגמת פירוש הפסוק ה' איש מלחמה"7 שהוא ממונה ובעה"ב על עניני המלחמה, כך גם "איש יהודי" הוא זה אשר ממונה על הענין ד"יהודי" שנמצא בכל ישראל.

ב. והנה, ענין זה ישנו בכל יהודי מצד דרגת ה"גורל" שבו (כמדובר לעיל בהתוועדות8), והוא בדוגמת הקשר והשייכות שבין אב לבן שלא שייך להסבירו בשכל, ואין צורך כלל להסבירו בשכל [.].;

עאכ"כ הקשר של בני ישראל להקב"ה – "בנים אתם לה' אלקיכם"9, ויתירה מזו: אין בני ישראל בנים סתם, אלא כל אחד ואחד

- 5) ראה תו"א מג"א צט, א.
- 6) מדות פ"א מ"ב.
- 7) בשלח טו, ג ובפרש"י שם.
- 8) "שיחות קודש" תשל"א ח"א ע' 538 ואילך.
- 9) ראה יד, א.

מהם הוא "בני בכורי"!¹⁰

– לא בגלל שיש להקב"ה "בנים" נוספים ח"ו, אלא חוץ מבני"י אין להקב"ה "בנים", רק "עבדים". ומעלתם של בני ישראל היא שכל אחד מהם הוא גם "בני בכורי". ובדוגמא: אילו היו "בנים" נוספים, מובנת תוספת העילוי שהיתה לבן הבכור לגבי השאר; כן הוא עתה בנוגע לבני ישראל, שלמרות שאין להקב"ה שום "בנים" נוספים, הנה מלבד היותם "בנים אתם לה' אלקיכם" נוספה להם גם המעלה ד"בני בכורי ישראל".

ולאחר כל זה – מיתוסף בזה ענין עיקרי, כפי שאדמו"ר הזקן מבאר (בדרושים הקשורים עם התחלת תשרי¹¹), שאין הנשמה נעשית ח"ו מציאות בפני עצמה, אמנם נהיית הנשמה נברא, והיא נמצאת בעולמות בי"ע, עד לעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה הימנו, אבל כפי שהנשמה היא מציאות נברא – היא מציאות של אלוקות, זהו מציאות כפי שאלוקות נמצאת פה למטה.

וכלשון התיאור¹² "חלק אלקה ממעל ממש" – לא רק כל' הכתוב¹³ "חלק אלקה ממעל", אלא בתורה שבעל-פה ובפרט בתניא מדגישים ומבארים שזהו ("חלק אלקה ממעל) **ממש** – שדבר זה נמצא כאן ביהודי זה, והרי זהו חלק מהעצם, וכיון ש"העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכלו"¹⁴, במילא כל יהודי זהו הקב"ה כביכול ("יעדער איד אָט דאָס איז דער אויבערשטער כביכול")!

"ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד"¹⁵!

(10) שמות ד, כב.

(11) לע"ע לא מצאנו. וראה לקו"ש ח"ט ע' 210. וש"נ.

(12) רפ"ב.

(13) איוב לא, ב.

(14) כש"ט הוספות סקט"ז. וש"נ. וראה המשך תרס"ו ע' תקכב. המשך תער"ב ח"א ע' תקנג. שה"ש ה'תש"א ע' 32.

(15) ראה זח"ג עג, א.

– מובן מאליו שלמשמע דברים כאלו יבהלו – היתכן?! זקוקים הרי לראי' מנגלה דתורה – אזי ישנה גמרא בירושלמי¹⁶ האומרת "מאן פני האדון ה"ז (זהו) ר' אבהו בקיסרי". שר' אבהו הי' אמורא, ומסופר באיזה מקום הי' נמצא, נשמה בגוף, ויש עליו כמה סיפורים, ואעפ"כ מפרשים בנגלה דתורה ש"מאן פני האדון ה" – המציאות הזו ("אָט דער און דער"), שאפשר למששו בידים, והגמ' עצמה מספרת עליו כמה סיפורים¹⁸, הקשורים לענינים גשמיים שבמדידה והגבלה.

בפנימיות התורה בזהר¹⁹ זה מובא בנוגע ל**רשב"י**, "יראה כל זכורך את פני האדון ה"ז". דא רשב"י, אך בירושלמי הוא יותר מזה, כי אצל הרשב"י הי' הגילוי דפנימיות התורה [גם ר' אבהו הי' עיקר ענינו באגדתא²⁰, וכפי שהגמ' מספרת²¹ ש"ר אבהו ור' חייא בר אבא איקלעו לההוא אתרא, רבי אבהו דרש באגדתא רבי חייא בר אבא דרש בשמעתא. שבקוה כולי עלמא לרבי חייא בר אבא ואזול לגבי דר' אבהו. חלש דעת' (דר' חייא בר אבא), אמר לי' (ר' אבהו) אמשל לך משל: למה הדבר דומה לשני בני אדם אחד מוכר אבנים טובות ואחד מוכר מיני סדקית, על מי קופצין – לא על זה שמוכר מיני סדקית"....].

אבל הוא הי' **אמורא** [משא"כ הרשב"י], ובנגלה הי' כחו – ואומרים גם עליו ענין זה!

(16) לע"ע לא מצאנו זה בירושלמי. ואולי הכוונה לירושלמי בכורים פ"ג ה"ג "הוי' בהיכל קדשו דא ר' יצחק בר' לעזר בכנישתא מדרשא דקיסרי" (וראה גם לקו"ש ח"ב ע' 511 בהערה), אבל מהמובא להלן אודות ר' אבהו, נראה שהכוונה לאיזה מ"מ אחר.

(17) תשא לד, כג (והוא הפסוק שהובא בסמוך בזהר). אבל ראה הערה הקודמת.

(18) ראה גם סדר הדורות מע' תו"א בערכו.

(19) ח"ב לח, א.

(20) והיינו – שייך לפנימיות התורה.

(21) סוטה מ, א. בהנחה כתוב מס' יומא, ואולי הכוונה בנוגע לגדלותו המבוארת שם עג, א.

להיות עשיר בפועל

[.] הלימוד מכל האמור: לכל לראש נלמד מכך – שהקב"ה פוסק בתורתו הקדושה, התורה הנצחית לכל הדורות ובכל המקומות – שכל יהודי שייך לכל לראש ל"זהב". ובפשטות – שכל יהודי צריך להיות בעשירות, הן ברוחניות והן בגשמיות – עשירות בפשטות ממש!

יתירה מזו: לא רק שהוא צריך עשירות – אלא שלכל יהודי ישנה עשירות בפועל. ואפילו אם זה לא נמצא בגלוי ובגשמיות – אי"ז משום שהיא לא קיימת ח"ו, אלא שיהודי צריך לגלות זאת ע"י עבודתו. ואדרבה: עי"ז שמגלים זאת מתוך החושך – ה"ז נעשה באופן דיתרון האור מן החושך¹, תוספת ריבוי של שפע רב דגשמי ברכה, באופן של תגבורת החיות², שנעשה שטפון של גשמי ברכה אך ורק למעליותא, עד שזה מהפך את השטפונות שלא למעליותא לשטפונות דטוב וקדושה (עד להכנה ד"מלאה הארץ דיעה את ה' כמים ליס מכסים"³).

ועאכ"כ בדורנו זה – הדור האחרון בגלות ודור ראשון של גאולה – לאחר שסיימו הכל, וצריכה להיות רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל – ודאי שהקב"ה מברך כל יהודי בעשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, עד באופן (כפי שהי' ב"ימי צאתך מארץ מצרים" כן הוא גם עתה "אראנו נפלאות"⁴) – ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו **תשעים**⁵ חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים".

מכך ישנה מיד הוראה ברורה – שיהודי צריך להשתדל להיות עשיר בפועל בכל הענינים, מתחיל מעשירות ברוחניות, אין עשיר אלא בדעת⁶, להיות עשיר בתורה ומצוות, ועד גם – עשירות בגשמיות, בכדי שיוכל לקיים תורה ומצוות במנוחת הנפש ומנוחת הגוף (כפס"ד הרמב"ם⁷), ויוכל להרבות בנתינת הצדקה וקיום המצוות בהידור, והידור לפנינים מהידור וכו', ובכלל – לנצל את העשירות ("זהב וכסף ונחושת וגו") כדי לעשות מביתו הפרטי משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד), כולל – גם ע"י נתינה לצדקה לבנות בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, "מקדש מעט"⁸.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – בניית בית המקדש השלישי בפשטות ממש: לאחר כל הפירושים בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כולל הפירוש "בתוך כל א' וא'" – הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁹, לכל לראש הפירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – שלבני ישראל ישנו החיוב לבנות את בית המקדש.

(1) קהלת ב, יג.

(2) ולהעיר מהשייכות לאדר (שהוא בתקופת גשמים) – "אדר פירושו תוקף וגבורה, כמו אדיר במרום ה', ובביצה דט"ו ע"ב הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמר אדיר במרום ה' כו" (לקוטי לוי"צ על פסוקי תנ"ך ומארו"ל ריש ע' צט).

(3) ישעי' יא, ט. רמב"ם בסיום וחותם ספרו.

(4) מיכה ז, טו.

(5) ולהעיר מהשייכות לשנת הצד"ק. וראה עיון יעקב לע"י בכורות ה, ב.

(6) ראה כתובות סח, א. וראה נדרים מא, א.

(7) הל' תשובה רפ"ט.

(8) יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

(9) שבת סג, א. וש"נ.

מנחם שמו, וגם מענדל

ידוע מרז"ל אשר משיח – מנחם שמו, וגם מענדל, בגימטריא "צדק" [כידוע בנוגע שמו של אדמו"ר "הצמח צדק" – גימטריא דשמו "מנחם מענדל"], ש"צדק" (וגם "צמח") הוא שמו של משיח.

(משיחת ש"פ תרומה, ו' אדר ה'תשנ"ג - מוגה, תרגום מאידית)

"חיילי בית דוד" יצילו את המצב

[. . .] עאכו"כ ישיבת תומכי תמימים שנתייסדה (ע"י אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע) בסוף זמן הגלות, בכדי שתלמידי הישיבה יהיו "נרות להאיר", להאיר את החושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא, "בנר תמיד של המאורות כו",

וכפי שידועה שיחת אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע לתלמידי הישיבה בענין "כל היוצא למלחמת בית דוד" – שתלמידי הישיבה הם "חיילי בית דוד" אשר עשו את "הצלת מצב כלל ישראל" מאותם "אשר חרפו עקבות משיחך",

וימלאו את הכוונה ד"פוצו מעינותיך חוצה" (ע"י רבותינו נשיאינו) שתביא את הגאולה. (משיחת ש"פ תרומה, ו' אדר ה'תשנ"ג - מוגה, תרגום מאידית*)

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

ובנוגע אלינו הכוונה – לבנות את בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם¹⁰ שבינה ע"י משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"¹¹, וע"פ דברי הרמב"ם "הכל חייבים לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", מובן שכך הוא גם בנוגע לבית השלישי, שכל יהודי ישתתף בזה ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר – גם טף (כשם שהי' בנדבת המשכן).

ובפרט שבדורנו זה כבר חניכו והרגילו ילדים יהודיים קטנים – וממשיכים בזה – לתת צדקה: נוסף לכך שעושים אותם שלוחים לתת לצדקה, נותנים להם גם כסף שנעשה ממונם הפרטי, בכדי שהם יתנו מכספם הפרטי לצדקה.

(משיחות לילות ד', ה', ו' ושבת קודש פ' תרומה ה'תשנ"ב - מוגה. תרגום מאידית*)

(10) הל' מלכים רפ"א ובסופו. וראה לקו"ש חי"ח ע'

(11) ל' הרמב"ם שם ספ"א.

418 ואילך. וש"נ. (* התרגום הוגה ותוקן מחדש על-ידינו. המו"ל.

עד שישנו דין²² הנוגע למעשה, ש"כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר השכינה", שעל-כך לא נאמרו שום הגבלות האם זה דוקא בדור התנאים או דוקא בדור האמוראים או דוקא בדור הגאונים או דוקא בדור הראשונים – זוהי הלכה לכל הדורות כולם, דמכיון שע"פ תורה הוא "רבו", אזי אם הוא מהרהר אחר רבו – הוא מהרהר אחר השכינה! כך אומרת תורת אמת; אמנם כתוב "כאילו" בכ"ף הדמיון, אבל דמיון לא שייך לומר על שני דברים שאינם בערך זל"ז, ואם בכל זאת מדמים ה"ז סימן שזהו בערכו שלו.

ג. כיון שמציאות זו – ענין הגורל – ישנה בכאו"א מישראל (כנ"ל ס"ב) – א"כ לכאורה מדוע זקוק לממוצעים לזה [שענין זה נמשך בכל יהודי מה"איש יהודי הי", הממונה על הענין דיהודי, כנ"ל שם]?

והביאור בזה: ישנו ממוצע שאינו מפסיק אלא ממוצע המחבר, וכמבואר בארוכה החילוק בין הממוצע דמשה שהי' ממוצע המחבר²³ – "אנכי עומד בין ה' וביניכם"²⁴ – לממוצע המפסיק²⁵.

דלכאורה מתעוררת כאן אותה השאלה ("דער זעלבער שטורעם"): הקב"ה הרי ביקש שישמעו את דבריו ללא ממוצעים, ומדוע אמרו בני' למשה "דבר אתה עמנו ונשמעה"²⁶, שזה יהי' דרך משה!?

[וזה אכן נחשב להם כענין בלתי רצוי²⁷, היינו לא כפי שהי' יכול להיות וצריך להיות; אלא שעכ"פ "ויתר" להם הקב"ה והסכים שיהי' "אנכי עומד בין ה' וביניכם גו", והטעם

(22) שבת ק"א. וראה "יחי המלך" שעג ע' 7 ואילך.

(23) ז"ה פנים בפנים תרנ"ט. ובכ"מ.

(24) ואתחנן ה, ה.

(25) ראה גם הנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 7. ועוד.

(26) יתרו כ, טז.

(27) ואתחנן ה, כד בפרש"י. וראה סה"ש תשמ"ט ח"א

ע' 230 ובהערה 55.

לזה: "כי יראתם מפני האש"²⁸ וכו' וכו', ככל האריכות בזה בתושב"כ ובתושב"פ]

אבל אין זו שאלה, כי ח"ו לומר שהדבר נשאר לבסוף בניגוד לרצונו של הקב"ה, שהרי הענין ד"בל ידח ממנו נדח"²⁹ הוא לא רק בענינים של היפך הקדושה, אלא גם בקדושה גופא – כשהקב"ה אומר שרצונו בתכלית העילוי, מוכרח להיות תכלית העילוי!

אלא מאי, היתה אפשרות שמיד יקויים בבנ"י "אני אמרתי אלקים אתם"³⁰, אלא [שבגלל החטא] נתגלה לאחר מכן ש"אכן כאדם תמותון"³¹ – אבל אין הפירוש בזה שהקב"ה "חזר בו" ח"ו מכוונתו בתחילה – לא! רק שזה יקח קצת זמן, מכיון שענין זה צריך לבוא ע"י עבודת האדם.

וכדי שהעבודה תהי' קלה יותר, במהירות יותר, ובאופן עמוק ונעלה יותר – לזה צריך את משה רבינו ("אָט דאָ קומט אַרײַן משה רבינו") ש"אנכי עומד בין ה' וביניכם להגיד לכם (להמשיך לכם) את דבר ה'", את ה"אנכי ה' אלקיך"³², לכל יהודי בפרט.

– זה יכול הי' להיות ללא ממוצע המחבר, שהרי "האלקים עשה את האדם ישר"³³, אבל בגלל ש"המה בקשו חשבונות רבים"³⁴ אירעו כמה ענינים שבעקבותם היו צריכים להגיע לממוצע. אבל הממוצע גורם לכך שזה יהי' ממוצע המחבר, עד שנהי' לדבר אחד ממש "חלק אלקה ממעל ממש"³⁵, לא רק מצד

(28) ואתחנן שם, ה. וראה גם שם, ב ואילך.

(29) ע"פ שמואל ב' יד, יד.

(30) תהלים פב, ו. וראה פרש"י שם: "כשנתתי לכם את התורה נתתי לכם ע"מ שאין מלאך המות שולט עוד בכס".

(31) שם, ז (וראה פרש"י שם). בהנחה: ובני אדם

כולכם (ראה תהלים שם, ו), אבל לכאו' הכוונה לפס' זה.

(32) יתרו שם, ב.

(33) קהלת ז, כט (בשינוי הסדר).

(34) קהלת שם.

(35) כנ"ל ס"ב. ע"ש.

למעלה, אלא גם כפי שנמצא בגלוי כאן למטה.
ד. ובזה יובן מדוע כל ענין היהודים במגילה מתחיל בפסוק "איש יהודי היי":

מכיון שנמצאים במעמד ומצב ד"אכתי עבדי דאחשורוש אנן³⁶, ואחשורוש "מולך מהודו ועד כוש"³⁷, "מושל בכיפה"³⁸, ולאח"ז צריכים לספר שכל בני ישראל היו "יהודים" – נשאלת השאלה: כיצד היו כולם "יהודים", הן אלו הנמצאים בשושן הבירה (הראויים לחצר, לגינה או לביתן³⁹), והן אלו הנמצאים בפינה נידחת ועד גם באיי-הים?

– לכן מספרים בתחילה ש"איש יהודי היי", אחד שהי' אחראי וממונה להמשיך את ה"יהודי" בעולם לכל יהודי בפרט, עי"ז ש"עומד בין ה' וביניכם" הוא המשיך את ה"אנכי ה' אלקיך" – ל' יחיד⁴⁰ – לכל אחד ואחד, היינו, שה"אנכי" ע"י הממוצע של "הויי" נהי' "אלקיך" – כחך וחיותך⁴¹, ועי"ז נפעל ענין ה"יהודים" בבני ישראל.

וזהו הפירוש השני ב"ליהודים היתה"⁴², שבלשון הקודש יש בתוכן תיבת ה"יי" (היתה) גם ענין של בעלות ("בעל-הבית ש'קייט") – כשאומרים שהיתה לו נחלה כזו וכזו, הכוונה היא שנחלה זו שייכת אליו והוא בעה"ב עלי'.

ומצד זה שהם היו "יהודים", אזי "ליהודים היתה" – הם נהיו בעלי-בתיים על הענין ד"אורה ושמחה וששון ויקר"⁴².

* * *

(36) מגילה יד, א.
(37) אסתר א, א.
(38) מגילה יא, טע"א. ועוד. וראה הנסמן בלקו"ש ח"ד ע' 3.
(39) ע"פ אסתר שם, ה. מגילה יב, א.
(40) ראה ילקוט שמעוני עה"פ (יתרו שם): "כאור"א מישראל הי' אומר כו'.
(41) ראה טור וש"ע (וש"ע אדה"ז) אור"ח ס"ה. לקו"ת ר"פ ראה. ובכ"מ.
(42) אסתר ח, טז.

ה. [.] בכלל יהודי הנמצא בגלות יש לו הגבלות והגדרות כאלו ואחרות, אמנם בענינים שהתורה אומרת שבהם אין הוא מוגבל, הרי הוא עושה אותם באופן כזה שאפי' אם נבוכדנצר (ש"הלבנון באדיר יפול"⁴³) – המושל בכיפה – אומר אחרת, אזי עונה לו היהודי: "את וחד כלב שויין"⁴⁴, וזה אומרים לנבוכדנצר עצמו, דלכאורה הרי זו מרידה במלכות, והרי מצווים לא למרוד⁴⁵, וכתב⁴⁶ "זהתפללו בשלום העיר וגו'" דקאי (באותו זמן) על נבוכדנצר, אבל מכיון שרצה לגעת ב"יהודי" שביהודי, ענו לו מיד⁴⁵ – "את וחד כלב שויין"! אי אפשר לשקר לו אלא צריכים לומר לו את האמת, כי יהודי מתנהג על פי תורת אמת.

וכדי להקל זאת יותר, ישנו ה"איש יהודי", שזה הי' מרדכי אשר הי' בעה"ב על בחינת ה"יהודי", כיון שהי' חבר וראש הסנהדרין וכו', וכדי להיות בסנהדרין צריכים להיות סמוכין איש מפי איש עד משה רבינו⁴⁷:

לא נוגעת כאן מידת חכמתו, הוא יכול להיות החכם הגדול ביותר, הנבון הגדול ביותר והלמדן הגדול ביותר, אבל אם יאמר שהוא הולך לפסוק דין בכח עצמו, בגלל שיש לו ראש טוב ויודע טוב ללמוד – הוא לא ישב בסנהדרין! הענין של הסנהדרין הוא שנדרשת סמיכה, לא מובא באף מקום שעשו להם בחינה לפני הסמיכה⁴⁸, ה"בחינה" היתה שנהגו לקרוא לו ולסמוך אותו (אפי' לא בידים וכפי הפירוש בזה), ולומר לו "רבי יתקרי"⁴⁹ או

(43) ישע"י, י. לד. וראה ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד ואיכ"ר פ"א, נא – דמדובר על חורבן בית ראשון (ע"י נבוכדנצר).
(44) ויק"ר ספ"ג.
(45) ראה ויק"ר שם.
(46) ע"פ ירמ' כט, ז.
(47) רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד ה"א ואילך.
(48) אף שמוכן שהי' צ"ל אצלו כו"כ מעלות (ראה רמב"ם שם רפ"ב) אבל לא "אז" בחנו אותו.
(49) ראה שם פ"ד ה"ב.

וכמרומוז בדיוק לשונו של רש"י "פירש רבי תנחומא" – שענין הנחמה ("תנחומא") הוא באופן ד"פירש": (א) לא דרש, דרוש ופשט'ל יפה, כי אם, פשטות הענין, היינו, הנחמה וגאולה כפשוטה ממש, שהרי לא יתכן שה"גלות" יהי' בפועל ובפשטות, ואילו הנחמה – באופן של "דרש" בלבד... (ב) "פירש" מורה על ביאור והרחבת הענין, כידוע¹⁸ הביאור בלשון "פירש הבעש"ט", מלשון "פאנאנדער-געשפרייט", שבזה מודגש עוד יותר שהגאולה היא כפשוטה ממש.

וכידוע¹⁹ מענה אדמו"ר מהר"ש לאביו הצ"צ ע"ד הצורך בגאולה כפשוטה:

כששאל המהר"ש אצל הצ"צ ע"ד ה"קץ" דשנת תר"ג²⁰, היתכן שמישיח לא בא, והשיב לו, הרי נדפס ה"לקוטי-תורה" (גילוי פנימיות התורה, תורתו של משיח) – נענה המהר"ש ואמר: הכול טוב ויפה, אבל, בני' רוצים וצריכים משיח כפשוטו, בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים!

כלומר, ע"פ תורה יש מקום לב' הדעות כו', ומי הוא זה שמגלה וקובע שצריכה להיות הגאולה כפשוטה ממש – אדמו"ר מהר"ש, שדרכו המיוחדת מתבטאת בפתגמו הידוע²¹ "לכתחילה אריבער", ובהדגשת שילת ההנהגה באופן אחר, "העולם סבור שיש לילך 'ארונטער', וכשלא יכולים, הולכים 'אריבער', ואילו אני סבור, שצריכים לילך מלכתחילה אריבער", היינו, שמי שאינו הולך בדרך ד"לכתחילה אריבער", שייך הוא לסדר והנהגה דעולם!

ויה"ר שמהדיבור אודות "פירש רבי תנחומא" נזכה תיכף ומיד לנחמתן של ישראל, נחמה כפשוטה ממש, בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז, תהי' גם שלימות הנחמה על הגלות, "אודך ה' כי אנפת ביי"²².

ותיכף ומיד – "ואתה תצוה את בני ישראל גו' להעלות נר תמיד"²³ (כפי שהולכים לקרוא בתפלת מנחה), שזוכים לראות את הדלקת המנורה בביהמ"ק השלישי, שיבנה במהרה בימינו ממש²⁴.

(משיחות ש"פ תרומה, ו' אדר ה'תשמ"ז – בלתי מוגה)

18) לקו"ש ח"ז ע' 64 הערה 40. ח"ח ע' 354 הערה ח"א ע' 124. ועוד.
21) ועוד.
19) לקו"ש ח"ו ע' 80 הערה 70. ח"יח ס"ע 490 ואילך. ועוד.
20) מאמרי אדה"ז – פרשיות ח"א ע' יטיט ואילך.
22) סה"ש תורת שלום ע' 237.
23) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל – נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה – נפטרה ביום ה' טבת

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נרבת בנם – יבלחט"א – הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

העמים⁸, "נחש שרף ועקרב וצמאון גו"⁹, חושך כפול ומכופל דעקבות משיחא – אומר רבי תנחומא, מנחמם של ישראל, שאין להתפעל מחשכת הגלות, מכיון שידועים שהתכלית והמטרה היא "לבנות משכן במדבר", היינו, לעשות ממציאיות ה"מדבר" משכן ומקדש לו ית', דירה לו ית' בתחוננים,

עד לקיום הציווי "ועשו לי מקדש"¹⁰ כפשוטו, בביהמ"ק השלישי, שבו יתגלה גם המשכן שעשה משה, משכן המדבר.

ויש להוסיף בזה – בהקדמה:

לאחרי ש"יעקב אבינו צפה ברוח הקודש" שיצאו ממצרים ויעשו משכן כו' – כיצד יתכן שלאח"ז יהי ענין של חורבן וגלות, "בנים שגלו מעל שולחן אביהם"¹¹!?

והמענה לזה – ע"פ דבריו של יעקב אבינו, אשר, גם בידעו אודות כל ההבטחות שהבטיח לו הקב"ה, "ואתה אמרת היטב איטיב עמך וגו"¹², הוצרך להתפלל ולבקש מהקב"ה, באמרו "שמא משהבטחתני נתלכלכתי בחטא"¹³.

אמנם, לאחרי שרואים בפועל שהקב"ה קיים את הבטחותיו – אזי יודעים שאין מקום לחשש כו', כלומר, דבר ברור הוא שהקב"ה מקיים את הבטחותיו, וכפס"ד הרמב"ם¹⁴ "כל דבר טובה שיגזור הא-ל . . אינו חוזר".

ד. ובנוגע לענייננו:

הקב"ה הבטיח לגאול את ישראל, והתורה מעידה שכבר "כלו כל הקיצין"¹⁵, עוד בזמן הגמרא...

וגם ענין התשובה ("אין הדבר תלוי אלא בתשובה"¹⁵) ישנו כבר – כדברי רבינו הזקן באגה"ת¹⁶ בנוגע לברכת "סלח לנו כו' ברוך אתה ה' חנון המרבה לסלוח", ש"אין כאן שום ספק כלל מאחר שבקשנו סלח לנו מחל לנו", ומוסיף, "ואילו לא היינו חוזרים וחוטאים היינו ננאלין מיד, כמו שאנו מברכין בא"י גואל ישראל", ועאכו"כ בנוגע לתשובה דיוהכ"פ, שאז לא שייך החשש ד"חוזרים וחוטאים", לפי ש"שטן ביומא דכיפורי לית לי רשותא לאסטוני . . השטן בגימטריא תלת מאה ושיתין וארבעה הוי, שס"ד יומי אית לי רשותא כו' ביומא דכיפורי לית לי רשותא כו"¹⁷ – הרי בודאי ובודאי שתיכף ומיד לאחרי התשובה דיוהכ"פ צריכה לבוא הגאולה.

ומכיון שלאחרי כל זה עדיין לא בא – מתעוררת השאלה והדרישה והצעקה האמיתית של בני"י: "עד מתי"?!

והמענה היחידי לשאלה ודרישה וצעקה זו הוא – שהקב"ה ממלא את בקשתם ודרישתם של ישראל, ומביא תיכף ומיד את הגאולה האמיתית והשלימה, גאולה כפשוטה בפועל ממש!

(8) יחזקאל כ, לה. וראה לקו"ת מסעי פח, ג ואילך.

(9) עקב ח, טו.

(10) פרשתנו כה, ח.

(11) ברכות ג, סע"א.

(12) וישלח לב, יג.

(13) פרש"י שם, יא.

(14) הל' יסוה"ת פ"י ה"ד.

(15) סנהדרין צז, ב.

(16) פרק יא.

(17) יומא כ, רע"א.

שאר תוארים שנתנו בכל דור ודור, ומאז הי' יכול לפסוק דינים עם כל ההגדרות וכל העניינים הקשורים לסמיכה⁵⁰.

מי הי' יכול לסמוך – לא החכם הגדול ביותר ולא הנבון הגדול ביותר, אלא התנאי הראשון – שיש לו סמיכה מזה שלפניו, וזה שלפניו נסמך מהקודם אליו עד משה רבינו.

ו. מה היתה מעלתו ("אויפטו") של משה רבינו – שהוא הי' "עניו מכל האדם אשר על פני האדמה"⁵¹, ו"משה קיבל תורה מסיני"⁵²,

משה רבינו הי' יהודי אמיתי, "מדת אמת ראה"⁵³ – משה רבינו ראה את מדת האמת, ראה את י"ג מדות הרחמים⁵⁴, וזה הי' ענינו של משה.

עד כדי כך שאפילו קרח שחלק על כל העניינים, אבל לאחרי שקלט את האמת ותפס את המציאות האמיתית – הוא ביטא זאת באומרו: "משה אמת (ובמילא מובן) ותורתו אמת"⁵⁵! ויותר מזה לא נזקק לשום ביאורים.

הוא לא אמר ש"משה קיבל תורה מסיני", לא אמר שהוא ראה שמשה נביא "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה"⁵⁶ – אלא המעלה שקרח ראה במשה היא שהוא אמת, וכיון שמדובר באמת – לא משנה איך היא מסתדרת אצלך, אלא צריכים לדעת מהי המציאות.

כיצד ניתן לדעת מהי המציאות? ע"פ שכל אכן לא ניתן לדעת, אלא רק כפי שאומר

(50) לשלימות הבי' בזה – ראה שיחת ש"פ כי תשא תש"א ס"ה (שיחוק"ק תש"א ח"א ע' 590 ואילך).

(51) בהעלותך יב, ג.

(52) אבות רפ"א. ולכאו' הכוונה – זוהי הסמיכה "מסיני"; ולמה אפשר למשה לתת סמיכה – מכיון שהוא "עניו מאד, כבסמוך.

(53) סנהדרין קיא, א. שמו"ר פ"ה, י. ועוד.

(54) ראה פרש"י תשא לג, יט ד"ה וקראתי.

(55) תנחומא קרח יא. וראה ב"ב עד, א. סנהדרין קי, סע"ב. במדב"ר פי"ח, כ.

(56) ברכה לד, י.

במדרש⁵⁷ פתי יאמין לכל דבר – זה משה.

דלכאורה, משה רבינו הי' חכם, ובגלל זה היתה לו היכולת לתת את התורה שעלי' כתוב "היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים"⁵⁸, ומוכרח שתעבור ע"י אחד כזה שזהו ענינו (חכם ונבון) – ע"י משה, ובפרט כמבואר בקבלה וחסידות⁵⁹, שמשה זה אותיות "ש'-מ"ה" ("מה שמו ומה שם בנו"⁶⁰), עם כל אריכות הביאור שמשה ענינו חכמה⁶¹,

וא"כ, כיצד אומרים שמעלתו של משה היא "פתי יאמין לכל דבר"?

אלא הביאור בזה⁶²: דוקא מצד זה שמשה הי' חכם, הוא הגיע לידי החלטה בשכל שחכמה היא דבר מוגבל!

אלא שזה עצמו עדיין לא מכריח ש"יאמין לכל דבר"; אך בשעה שמדובר לגבי הקב"ה, אזי – "פתי יאמין לכל דבר", כאן משה לא הי' מציאות כלל, שלכן אמר "ונחנו מה"⁶³, ענינו של "מה" שאינו מציאות כלל.

ז. ובזה יובן הענין דסמוכין איש מפי איש עד משה רבינו:

כאשר משה הוא ה"סומך" – הנסמך הינו "תלמיד" משה, וגם מקבל ממשה, ואזי ביכולתו להיות חבר בסנהדרין, וכדלקמן.

בסנהדרין היו ג' שורות, ובשורה גופא היו חילוקי דרגות באופן ישיבתם, ובמילא היו כמה דרגות בהבנה והשגה בין אותם ע"א איש.

אך דבר אחד הי' לכולם בשוה – סמוכין איש מפי איש עד משה רבינו!

(57) ראה שמו"ר רפ"ג. וראה סה"מ מלוקט ח"א ע' שנו.

(58) ואתחנן ד, ו.

(59) ראה לקו"ת מטות פב, א. ועוד.

(60) ל' הכתוב – משלי ל, ד. וראה אוה"ת נ"ך ח"א עה"פ (ע' תקלו ואילך) דקאי על משה. וש"נ.

(61) ראה לקו"ש ח"ז ע' 4 הע' 28.

(62) ראה סה"מ מלוקט שם.

(63) בשלח טז, ז-ח.

מפי משה, שמשה לא הי' מציאות לעצמו אלא כל מציאותו שהוא "עבד ה'", ועי"ז ניתנה "תורת משה"⁶⁹, ותיכף מסבירים מדוע (נקראת התורה "תורת משה") – כיון שמשה הי' "עבדי".

וכשם שאומרים בנוגע לעבד "מה שקנה עבד קנה רבו"⁷⁰, ומפרש הרשב"א⁷¹ שאין הכוונה שקודם קונה העבד, שהוא מציאות בפ"ע, ולאחר מכן קונה רבו – אלא **מלכתחילה** "קנה רבו" מכיון שהעבד אינו מציאות בפ"ע כלל –

[עד"ז משה:]: ישנה **מציאות**, ומציאות גדולה ביותר, עד כדי כך ש"קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו'", אבל מהי המציאות שלו – כל מציאותו **הוא עבד**, עבד ה', ובמילא הוא **מציאות ה'**.

שלכן "אנכי עומד בין ה' ביניכם", כיון שאין בזה שום הפסק – כל מציאותו היא הקב"ה ("זיין גאנצע מציאות איז דער אויבערשטער")!

וזה הי' ענינו של מרדכי, ואח"כ הוא יכול הי' להמשיך א"ז מה"איש יהודי הי"י" לכל דורו, שיתנהגו באופן שכל-אחד מהם יוכל להקרא בשם "יהודי", ללא שום חילוק מאיזה שבט.

[.]. ומרדכי המשיך זאת בכאור"א מישראל בכל הדור ההוא, וכמדובר לעיל שהענין דפורים נמשך אח"כ בכל הדורות כולם. ■

(69) מלאכי ג, כב.

(70) קידושין כג, ב. פסחים פח, ב.

(71) קידושין שם. וראה 'התוועדיות' תשד"מ ח"א ע' 520 ואילך.

שלכן, בשעה שהיו צריכים לפסוק דין, אם באופן ד"אחרי רבים להטות"⁶⁴ (או באופן שזקוקים לרוב של שנים או יותר כו') – היו כולם שוים.

בדיני נפשות אופן השאלה הוא ש"מתחילין מן הצד"⁶⁵ (מן הקטנים שבהן⁶⁶), כי אם מתחילים בשורה הראשונה (בגדול) הרי הבא אחריו לא יכול לומר אחרת, מאחר והקודם גדול ממנו –

אבל גם בדיני ממונות וכן בטומאות וטהרות, שבהם הסדר בתורה הוא ש"מתחילין מן הגדול"⁶⁶, הרי לבסוף בחישוב הרוב והמיעוט, אע"פ שזה ישב בתחילת השורה הראשונה וזה ישב בסוף השורה האחרונה – לא נחשב אף אחד מהם יותר מאחד או פחות מאחד.

ולכאורה אינו מובן, הרי בחמתם הי' חילוק גדול?

אלא, כיון ששני חברי הסנהדרין (הראשון והאחרון) וכל אלו שביניהם, בנוגע לענין דסמוכין איש מפי איש עד משה רבינו הם שוים – לכן גם בנוגע לפסיקת דין הם שוים.

וכידוע שכדי לפסוק דין נוגע שיהי' "זה עמו"⁶⁷, כפי שהגמ' בסנהדרין אומרת⁶⁸ ש"הלכה כמותו" תלוי' בזה ש"ה' עמו", ובשביל שיהי' "ה' עמו" צריכים להיות סמוכין

(64) משפטים כג, ב.

(65) רמב"ם הל' סנהדרין פ"א ה"ו.

(66) פרש"י משפטים כג, ב.

(67) שמואל א טז, יח.

(68) צג, ב.

הנחמה שעמדה לישראל במצרים לנגד עיניהם

א. בהתחלת הפרשה¹ נימנו הדברים שנצטוו בני ישראל לנדב למשכן – "וזאת התרומה אשר קחו מאתם גו' תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים ועורות אלים מאדמים ועורות תחשים ועצי שטים וגו'".

ומפרש רש"י² על התיבות "ועצי שטים": "ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא, יעקב אבינו צפה ברוח הקודש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר, והביא ארזים למצרים ונטעם, וצוה לבניו ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים".

[.]. נשאלת השאלה³ אצל "תלמיד ממולח":

מהו אמנם גודל ההכרח בפעולתו של יעקב אבינו בהבאת ונטיעת ארזים במצרים לצורך עשיית המשכן מאתיים ועשר שנים לפני הציווי דעשיית המשכן?!

ב. והביאור בזה – מרמז רש"י ("ביינה של תורה"⁴) בהזכירו את שמו של בעל המאמר, "רבי תנחומא":

"תנחומא" הוא מלשון תנחומין. ולכן, "פירש רבי תנחומא" ש"יעקב אבינו צפה ברוח הקודש וכו'", מכיון שענין זה מהוה נחמתן של ישראל:

כאשר בני נמצאים בגלות מצרים, במצב דקושי השעבוד, עד לגזירת "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו"⁵, וכו' וכו' – הרי, מלבד ההבטחה ד"ואנכי אעלך גם עלה"⁶, שואבים הם עידוד ונחמה בראותם בעיניהם ממש את עצי הארזים שהביא יעקב ונטע במצרים, מכיון ש"צפה ברוח הקודש שעתידין לבנות משכן במדבר", "וצוה לבניו" (ובניו לבניהם אחריהם, וכן הלאה) ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים!"

כלומר: עצי שטים לצורך עשיית המשכן גופא – היו יכולים אמנם להשיג גם באופן אחר, אבל, כדי שתהי' נחמתן של ישראל (ענינו של רבי תנחומא) – הוצרך יעקב אבינו להביא ארזים ולנטעם במצרים, ולצוות לבניו שיטלום עמהם כשיצאו ממצרים, כדי שבמשך כל זמן גלות ושעבוד מצרים יהיו לנגד עיניהם עצי הארזים שנטע יעקב אבינו על מנת שיטלום כשיצאו ממצרים, היינו, שעצי ארזים אלה מסמלים וממחישים את גאולתן של ישראל.

ג. ומכאן באים לענין של נחמה גם בנוגע לגלותנו זה האחרון:

כשנמצאים בחשכת הגלות, "כל הגלויות נקראו ע"ש מצרים"⁷, ב"מדבר

(1) כה, ג-ה.

(2) שם, ה.

(3) בחלקה הראשון של השיחה נתבאר ענינים נוספים בפרש"י זה ונדפסו ב'התוועדיות' תשמ"ז ח"ב ע' 535 ואילך, וכאן מובא רק המבואר ע"פ "יינה של

תורה".

(4) ראה "היום יום" – כט שבט.

(5) שמות א, כב.

(6) ויגש מה, ג-ד.

(7) ב"ר פט"ז, ה.

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות האשה רייזל פרומא בת חי' רחל שתחי'

ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו

ובנותיהם רחל בת חיה מושקא ולאה שרה בת חיה מושקא שיחיו

ולזכות הנא לאה בת חי' רחל, עדינה בת חי' רחל, מרים בת חי' רחל, וצבי בן חי' רחל שיחיו